

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Земельні ресурси – специфічний, унікальний об’єкт бухгалтерського обліку, універсальний фактор людської діяльності, об’єктивна умова існування і функціонування будь-якого виробництва на усіх етапах розвитку економічних відносин. Удосконалення організаційних аспектів системи обліку земельних ресурсів на підприємствах являє собою доповнення посадових інструкцій бухгалтера в частині обов’язків з формування інформації про даний об’єкт, розробку графіку документообігу, первинних документів та форм внутрішньої звітності, а також робочого плану рахунків та порядку організації проведення інвентаризації земельних ресурсів.

Чіткій організації виробництва на підприємствах сприяють розроблені посадові інструкції, які дають можливість чітко визначити функціональні зв’язки, покращити своєчасність виконання задач, конкретизувати права і обов’язки працівників. В частині земельних ресурсів в інструкції доцільно передбачити наступні основні завдання, які покладаються на бухгалтера: здійснювати документальне оформлення і відображати в системі обліку операції із земельними ресурсами; розробити робочий план рахунків, специфічні форми первинних документів та форми внутрішньої звітності для обліку земельних ресурсів; входити до складу інвентаризаційної комісії та комісії з оцінки (у разі наявності) або здійснювати пошук незалежних оцінювачів для проведення оцінки земельних ресурсів та ін.

Документальне оформлення операцій із земельними ресурсами доцільно проводити за допомогою розроблених на підприємстві форм з метою розкриття конкретних характеристик земельних ділянок, зокрема: місця розташування, кількості угідь, наявності забудов на ділянці, планів меж, додаткових даних про експлуатацію землі тощо, а розробка графіка документообігу забезпечить оперативність і аналітичність облікових даних.

Організація синтетичного та аналітичного обліку земельних ресурсів залежить від виду діяльності підприємства та порядку використання в ній землі. Робочий план рахунків повинен розроблятися спираючись на класифікацію використовуваних земель на підприємстві. Наприклад, аналітичні рахунки можуть виглядати наступним чином: несільськогосподарські угіддя, сільськогосподарські угіддя, землі під господарськими будівлями, землі тимчасово законсервовані та землі запаси, інші землі. В розрізі даної аналітики можна виділити ще й інші ознаки, зокрема за ознакою власності: власні чи орендовані землі тощо.

Інвентаризацію земельних ресурсів необхідно проводити з метою перевірки фактичної наявності земельних ділянок шляхом обміру їх площі, дослідження документів, що підтверджують законність права власності чи права користування землею тощо. Складність організації та проведення інвентаризації полягає у відсутності затверджених інвентаризаційних документів, типових методик, перевірки грошової оцінки землі, створенні компетентної комісії та ін. Так, процедура перевірки грошової оцінки землі є досить неоднозначною, оскільки на вартість земельних ресурсів впливає велика кількість факторів, і визначити ступінь впливу більшості із них на вартість земельної ділянки інвентаризаційна комісія невзможі.

Організація бухгалтерського обліку земельних ресурсів покликана забезпечити управлінський персонал об’єктивною інформацією про об’єкт та сприятиме оптимальному розподілу облікових робіт. Оскільки земельні ділянки виступають специфічним об’єктом власності підприємства, то відповідно вимагають індивідуально розроблених підходів з бухгалтерського обліку, які відображаються в Наказі про облікову політику підприємства.